

Szénási Sándor:

Félelmek márciusa

Bár az amerikaiaknak volt egy gyenge dobásuk nemrég, amikor Magyarországot több segély- és ösztöndíjlistáról levették, mondván, egy fejlett nyugati demokráciának minek ez, azért vicciben még mindig mi vagyunk az erősebbek. Ezt sokan nem veszik észre, elhaladnak értékeink mellett, taxisofőrök mondják komoran, hogy vége itt már mindennek, két év alatt mindössze egy viccet gyűjtöttek be, hogy aszongya, mi az, ami An-

tall Józsefnek huszonnégy hónap alatt sikerült, Kádárnak meg harminckét év alatt se? Hát megszerettetni a szocializmust. Haj de jó, mondom. Hatodszor aznap. De a taxis is csak ledarálta a tréfát, hajnalban kezdett, lehetett azóta vagy negyven utasa. Hát így állunk, uram, mondja búsan, leáldozott a magyarnak, aztán mintegy a sír széléről, hol egy nemzet süllyed el, minden mindegy alapon kezdett el ordítani a súlyadóról, az árakról, a politikusokról, akiknek akkora agyuk van, mint egy pattanás, én is beleordítottam valamit, mert gyásznapom volt, mert aznap fizettem be az adót. Ő azt kiáltotta, élni se lehet ebben a rohadt országban, a reptéren bevezették az ötszáz forintos szállítást az utasoknak, az a szerencsétlen taxismaffia meg dögölgön meg, mi? Így üvöltöztünk testvériesen a Körútig, ahol én kiszálltam, rávágtam az ajtót, hogy csak úgy döngött, mire ő egy részeg sakál sikolyával figyelmeztetett egy Golfot, ott előtte, hogy igazán elmehetne már az anyjába, de mire végzett, én már a csempész cigarettákkal veszekedtem, aki magyar Marlborót akart eladni az amerikai árán.

Így viselkedtünk urasan, ostobán, komoran kutakodva az élet értelmén. Mind ilyenek vagyunk, kertaljai sümpölygő ebek, magasra tartott orral szimatolgatva a távoli Európát. Holott mi az, kutyagumi. Itt élünk a jóban, de meg sem látjuk még a jóban sem a pozitívát, ahogy Lakatos elvtárs anno helyesen megjegyezte, ahogy megjegyezte Horváth Balázs úr is, de egyikükhöz se tudunk felnőni. Vegyük például március tizenötödikét. Ez ugyebár tavaszünne, Zürichben nemsokára karneváli felvonulás lesz, maskarádében, lovon, elégetik a tél bábuját, esőben is mindenki örül és eszik. Pedig ott később rügyeznek a fák, később terülnek az áttetsző, híg tavaszi árnyékok az aszfaltra. Nekünk még forradalmunk is volt azon a napon, mégis valahogy a rabság bús emlékűnepe ez, rendőrökkel a sarkokon, halálosan kitisztogatott utakkal, komoly arcú emberekkel. Anyák azt mondják a gyerekeknek, ma, fiam, nem mérsz az utcára, megvernek a skinheadek. A nemzeti szövetségesek. Megtámadják a rádiót. Bemennek a televízióba, az egyik vezető állítólag azt mondta, kinyitják nekik a kaput, betódulnak a stúdióba, úgyhogy a tévét se kapcsoljuk be. Az ajtót kettőre zárjuk, bírd ki, majd elmúlik gyönyörűséges ünnepünk, szép szabadságunk felemelő, tiszta napja, ahogy a bácsi szónokolja a rádióban. Az üres városban pedig közben kígyók tekeregnek, embercsoportok vonulnak zászlókkal, feliratokkal, az egyik a szabadságról beszél, a másik szabadságot követel, a harmadik szabadságot akar – magának. A Petőfi-szobornál, ahol a Demokratikus Charta hívei gyülekeznek, emberek kere-

sik egymást, mintha végső pillanataikra még barátot, ismerőst szeretnének maguk mellett tudni. Félelem, mert egy csoport érkezik, üvöltöni kezd egy autó hangszórója. Félelem előre – mi lesz a Szabadság téren, félelem utólag, mert állítólag megvertek egy riporternőt, és nekitámadtak Konrádnak. De Konrád még itt van, Petőfinél, ám valaki azt mondja, elmarad a beszéde, provokáció készül, és reménytelenül legyint, mintegy sír széléről, hol nemzet süllyed el, nem lesz belőlünk semmi.

Nézem, a tér feketéllik a tömegetől, fel a hidig, a szökőkút-nál, és ki tudja, hányan állnak még az egyetem előtt is. A csoport, 56-osok egy leágazása, áll egy autóból, a rekedt, üvöltő hangból, néhány kisgyerekből, cserkészruhában, idősebbekből, pár fiatalból, és egy szomorú, csizmás, paraszt bácsinak látszó bajuszosból, aki egy táblát hoz „Igaz magyar médiákat” felirattal. És zászlók, koszorúk. A hang üvölt, sikong, és meglepő felfedezésekre ragadtatja magát a magyar nyelvben. Mondom **Eörsi Istvánnak**, itt tanulhatna stílust, fordulatokat, milyen szép is az, hogy a magyar nép lehelyezte ősi garanciáit a megszentelt talajra, de az író úr komor, ahogy a többiek is. A hang pedig mennydörög, átkozódik, fellelni véli ellenségeit. És akkor vékony fonalacska tekerőzik a hangba, kis gajdolás, mondjuk pont akkor, amikor ezeréves alkotmányunk és a gaz liberális csöcselék kontrapunkciója ecseteltetik drámai hangsúlyokkal, valakik szerényen hozzáteszik, hogy egyébként hare krisna, hare, hare. Újabb emberkigyócska fordul be a sarkon, buddhisták sárgában, tán azt se tudják, hol vannak, leszegett fejfel ügetnek egymás után, nyomják a nem túl bőbeszédű dalocskát, így keverik ki a szónokkal az új hangzást, hare magyar, krisna rendszerváltás. A hang észreveszi, hogy beletapos-tak a nemzetudatába, és így szól, nagyon toleránsan: Felkér-jük a tisztelt provokátorokat, hagyják abba zenéjüket. Hare krisna, hare, hare. Felkérjük a provokátorokat... hare, hare, hangzik elhalóan, a buddhisták tovaügetnek, az ellenséges indiai befolyás elenyész. A hang győzelmesen dörömböl tovább.

Én nem tudom, hogy, kezdett elállni az eső, és az emberek nevettek. Idegenek nevettek össze, minden rémség és minden, később beigazolódtott félelem ellenére. Nemcsak az derült ki, hogy az ósdi katonaruhák, a csizmák, a bőrféjú nyilasdumák akkor és később, a Szabadság téren, félelmetesek, de az is, hogy komikusak is, a maguk vaksi pincebogárszerűségében, a dohos büzzel, amit az álnemzeti szövegek árasztanak. Kiderült, hogy ezen túl, a helyzetünkben is van humor, tréfa, van vicc, még ha ezeket, egyelőre, nem is mi gyártjuk, de amiket észrevenni még képesek vagyunk. Mert rém humoros ám az egész, és nem Európából és más unalmas helyekről, hanem innen nézve is, csak egy kis fantázia kéne hozzá, hogy a taxisok ilyeneket mesélhessenek nekünk, hogy képzelje, uram, találkozik egy mélymagyar egy hígmaggyarral a sivatagban... és egyik vicc a másik után és na jó, lesznek ordításvonási tüneteink egy darabig, amíg rá nem jövünk, hogy a félelemnek semmi értelme sincs. Egyrészt már nem is tudunk félni a buddhisták után, az ég áldja meg őket, átfordult a dolog, eluntuk a rosszkedvet. Ez is milyen vicces lesz, ott áll majd az ijesztgető, a fenyegető, az ordító, és csak ijeszt és ijeszt, és egyre jobban röhögnek rajta. Másrészt meg; szét kell nézni a tereken, az utcákon, az emberek között, a szívekben. Sokan, nagyon sokan nem akarnak félni, és ha ilyen sokan nem akarnak, már nem is fognak.